

پاره مطالب جلسه را خصوصی کنیم دستور جلسه آتیه بقیه بودجه مجلس و بقیه کنتراست مستخدمین بلژیکی . (مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۱۶۱۴

صورت مذاکرات روزیکشنبه ۱۹ شهریور شوال المکرم ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و ربع قبل از غروب در تحت ریاست آقای ذکاءالملک تشکیل شد .

صورت مجلس روز شنبه را آقای معاضدالملک قرائت نمود .

(کسانی که در جلسه قبل بدون اجازه غائب بودند) آقایان نوبری . حاج میرزا آقا . قوام الاسلام . آقا میرزا ابراهیم خان . صدیق حضرت . آقا سید محمد رضا . آقا شیخ محمد آقا . سیدعلی آقا یزدی آقایانی که بوقت مقرر حاضر نشده اند : سیددار اعظم . سردار اسعد . مریض آقایان . حاج مصدق الممالک . صنیع الدوله

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی اگر هست بفرمائید .

ارباب کیخسرو - در آنجا نوشته شده است استعفای ایشان پذیرفته نشد در صورتی که آنروز بنده استعفا دادم و کتباً هم استعفای خود را عرض کرده ام و خدمت بمجلس مقدس را گرانبهار از این می دانم که بیشتر از این در این باب مذاکره کنیم و استعفا دارم که بکفر را معین فرمائید که بنده حساب خودم را با و بپردازم و ضمناً هم تقاضا میکنم که صورت حساب بنده را مقرر فرمائید در روزنامه جات درج کنند که شکی برای کسی باقی نماند . (بالاتفاق گفتند استعفای شما را مجلس قبول نمی کند)

فهییم الملک - دایره خلاصه نویسی عرایض سی تومان تصویب شده و اینجا بیست و پنج تومان نوشته اند گویا اشتباه شده است .

افتخار الواعظین - در خصوص دایره خلاصه آن روز در موقع رای بموجب رایورت ثانوی کمیسیون محاسبات گویا قرار شده پنج تومان بر حقوق مسئول آن افزوده شده سی و پنج تومان منظور شود . متین السلطنه - دایره خلاصه نویسی عرایض از اداره مباشرت سی تومان پیشنهاد شده بود و بعد که آقای معاضدالملک و بنده تقیث کردیم و لازم شد که جرح و تعدیلی در این حقوق بشود همین سی تومان پیشنهادی اداره مباشرت را ابقاء کردیم و با کمیسیون محاسبات گذشته است ولی چون حالاً در مجلس تصویب شده است گمان میکنم که نمایندگان همراه باشند با پیشنهاد آقای معاضدالملک و بنده که همان سی تومان پیشنهادی اداره مباشرت ابقا شود نه (۲۵) تومان کمیسیون محاسبات و نه آن سی و پنج تومان .

رئیس - در باب آقای ارباب که کلیه اهل این مملکت و اعضای مجلس شورای ملی بایشان اعتماد دارند اعتراض يك روزنامه نویس نباید باعث این شود که ایشان استعفا ندهند و گمان نمیکند که مجلس استعفای ایشانرا بپذیرد .

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بقول يك روزنامه نویس استعفای ایشانرا صحیح نمیدانم همه ما با ایشان اطمینان داریم باید بجای خودشان باشند (عموماً تصدیق کردند)

کاشف - عرض میکنم که در صورت مجلس بنده را از غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه اجازه داشته ام (گفتند با اجازه نوشته شده است)

افتخار الواعظین - دیروز نظر بنده است و قتیکه اینجا بودجه خوانده شد مدیر مسئول خلاصه عرایض نویسی همان سی تومان قرائت شد و بعد وقتی که از طرف آقای رئیس اخذ رای شد رای رایهمان صورت بودجه گرفتند در خود بودجه هم سی تومان نوشته شده است ولی قرار شد پنج تومان بر حقوق ایشان افزوده شود و حالا نمیدانم چرا (۲۵) تومان اینجا نوشته شده است (دیگر اظهاری نشده رئیس صورت مجلس را امضاء نمود)

رئیس - بطوریکه در صورت مجلس مذکور بود دستور امروز یک فقره بقیه کنتراست مستخدمین بلژیکی است که باید در باره سایرین رای بگیریم و چون در جلسه گذشته در باب مسیو (کله) رای گرفتیم نتیجه حاصل نشد یعنی بواسطه امتناع معلوم نشد مجلس آن را تصویب میکند یا نمیکند پس اول شروع میکنیم باینکه درباره مسیو (کله) رای بگیریم که از طرف وزیر مالیه پیشنهاد شده است سالی (۱۸۵۰۰) فرانک سه ساله درباره او داده شود .

حاج فاتح الملک - آن طرحیکه بنده چند روز قبل از این پیشنهاد کردم خوب است خوانده شود رئیس - چون جزء دستور نیست باید برود بکمیسیون مبتکرات .

فاتح الملک - تقاضا میکنم که اول خوانده شود بعد بکمیسیون برود .

رئیس - بسیار خوب میفرستیم بیاورند خوانده شود - حالاً رای میگیریم کسانی که سالی (۱۸۵۰۰) فرانک درباره مسیو (کله) تصویب میکنند ورقه سفید خواهند انداخت

فهییم الملک - خواستم عرض کنم این مسئله را آقایان مستحضر باشند که این دو نفر منتش که بناد از طرف وزارت امور خارجه خواسته اند اینها در ضمن کار خودشان این کار را هم تقیث کنند و از قفاز تا مشهد و سیستان رسیدگی نمایند همچنین در سمت جنوب مقصود این است که اینها مستخدمین مخصوص گمرک هستند نه اینکه فقط برای تذکره کار کنند .

رئیس - سرکار دیروز اینجا تشریف نداشتید که يك جلسه تمام در این خصوص مذاکره شده باین جهت دیگر در این خصوص مذاکره نمیشود (با اوراق اخذ رای شده نتیجه ذیلا اعلام شده)

معاضدالملک - عده حضار (۷۴) ورقه سفید علامت قبول [۳۸] ورقه آبی علامت رد (۱۵) امتناع [۲۱] کسانی که تصویب کرده اند حاج شیخعلی خراسانی . حاج میرزا رضا خان . وحیدالملک . ابوالقاسم میرزا . فهییم الملک . صدرالعلماء . سیددار اعظم . بهجت . ضیاء الممالک . معتمدالتجار . ادیبالتجار . حاج فاتح الملک . شهبانی . اسان الحکماء . دکتر اسمعیل خان

دکتر حیدر میرزا . حاجی آقا . ارباب کیخسرو . مستشار الدوله . ممتاز الدوله . محمد هاشم میرزا . حسن علی خان . دکتر امیرخان . مرتضی قلیخان . بختیاری . مشیر الدوله . عزالمملک . آقا میرزا رضا خان نائینی . نیر السلطان . ذکاء الملک . تربیت . مرتضی قلیخان . حاجی سید نصرالله . متین السلطنه . وکیل الرعایا . شیخعلی شیرازی . معین الرعایا . شیخ رضای دهخوارقانی . معزز الملک . کسانیکه رده کرده اند : هشتروندی . دهخدا . آقا سید جلیل . کریمخان قشقایی . مؤتمن الملک . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . سلیمان میرزا . آقا سید حسین کزازی . آقا میرزا داودخان . آقا سید حسین اردبیلی . آقا محمد بروجرودی . شیخ غلامحسین طباطبائی .

رئیس - با اکثریت تصویب شد حالاً رای می گیریم در باب مسیو (کزنلیس) بطوریکه پیشنهاد شده است سال اول [۱۴] هزار فرانک سال دوم (۱۵) هزار فرانک سال سیم (۱۶) هزار فرانک داده شود کسانی که تصویب می کنند ورقه سفید خواهند انداخت (بعضی اظهار داشتند اشتباه شده است این طور نیست)

معزز الملک - مخصوصاً در کاغذیکه مسیو و بیه با آقای متین السلطنه نوشته بودند همینطور کمیسیون در این خصوص اشتباه نکرده است [اوراق رای اخذ شده نتیجه از اینقرار اعلام شد]

معاضدالملک - عده حضار [۷۴] ورقه سفید علامت قبول (۴۸) ورقه آبی علامت رد (۸) امتناع (۱۸) (اشخاصیکه تصویب کرده اند) صدرالعلماء . معتمدالتجار . هشتروندی . سیددار اعظم . آقا شیخ رضا دهخوارقانی . حاجی شیخ علی خراسانی . وحیدالملک . سلیمان میرزا . بهجت . دکتر قلیخان . حاج کریم خان قشقایی . آقا شیخعلی شیرازی .

ادیبالتجار . آقا شیخ ابراهیم . ضیاء الممالک . شهبانی . ناصر الاسلام . دکتر اسمعیل خان . ارباب کیخسرو . حاجی فاتح الملک . آقا میرزا مرتضی قلیخان . حاج شیخ اسدالله . نجات . اسان الحکماء . دکتر حیدر میرزا - حاج وکیل الرعایا . حسنعلیخان . آقا میرزا ابراهیم قمی . ممتاز الدوله . مستشار الدوله . معزز الملک . ذکاءالملک . معین الرعایا . معاضد - الملک . مرتضی قلیخان . بختیاری . فهییم الملک . آقا سید حسین = زازی . محمد هاشم میرزا . ابوالقاسم میرزا . حاجی میرزا رضا خان . مشیر الدوله . میرزا رضا خان نائینی . مؤتمن الملک . نیر السلطان . حاجی سید نصرالله . متین السلطنه . ذکاءالملک . حاجی آقا کسانیکه رد کردند مدرسی . دهخدا . دکتر حاجی رضا خان . دکتر امیرخان . طباطبائی . کاشف معاضد السلطنه . افتخار الواعظین

رئیس - با اکثریت تصویب شد آقا میرزا داودخان - در موقع رای بنده ورقه را حاضر کرده بودم که رای بدهم ولی بنا بر فرمایش آقای معزز الملک فرمودند این ترتیب بر حسب تقاضای اداره گمرک بوده است رای ندادم برای اینکه خواستم بدانم کمیسیون خارجه بچه جهت کاغذ مدبر را ماخذ قرار داده است .

معزز الملک - چون (ویبه) الان قائم مقام مرزاد است والته مدیر يك اداره میتواند بوزارت مالیه كافت بنویسد و اینکه بنده عرض کردم برای این بود که گفتند اشتباه شده و مخصوصاً در این مسئله که هشت روز قبل رسیده بود رفتیم از ایشان تحقیق کردیم و این راپورت را دادند.

رئیس - حالا رأی میگیریم در باب مسبو (هون) بهمان ترتیب سال اول (۱۴) هزار فرانك سال دویم (۱۵) هزار فرانك سال سیم (۱۶) هزار فرانك کسانیکه موافقت و رفته سفید خواهند انداخت (پس از اخذ رأی با اوراق واحصاء آن نتیجه از قرار ذیل قرائت شد)

معاضد الملک - عده حضار (۷۳) ورقه سفید [۴۳] ورقه آبی (۵) امتناع (۲۵) کسانیکه تصویب کرده اند معین الرعایت . سید ابراهیم . معتمد الملک . معتمد التجار . دهخوارقانی . صدر العلماء . معاضد الملک . معتمد التجار . شیبانی . حاجی میرزا رضا خان . دکتر اسمعیل خان . حاجی فاتح الملک . ضیاء الملک . هشت رودی . محمد هاشم میرزا . نجات . مؤتمن الملک . قشقایی . وحید الملک . آقا شیخ ابراهیم زنجانی . حسین علی خان . آقا شیخ علی شیرازی . وکیل الرعایا . معاضد السلطنه . لسان الحکماء . افتخار الواعظین . ارباب کیخسرو . آقامیرزا ابراهیم قمی . حاجی شیخ علی . حاجی آقا فهیم الملک . بهجت . مستشار الدوله . معزز الملک . بختیاری . عز الملک . نائینی . طباطبائی . حاجی سید نصرالله . مشیر الدوله . منیر السلطان . ابوالقاسم میرزا . دکتر حیدر میرزا (کسانیکه رد کرده اند) دکتر علیخان . دهخدا . کاشف . حاجی سید ابراهیم دکتر امیرخان .

رئیس - با اکثریت تصویب شد حالا رأی میگیریم در باب (ژون) رئیس کمرك عربستان بهمان ترتیب سال اول ۱۴ هزار فرانك سال دویم ۱۵ هزار فرانك سال سیم ۱۶ هزار فرانك هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت نیز برای استخدام ژون اوراق رأی اخذ شده آقای حاجی میرزا رضا خان استخراج نمودند .

معاضد الملک - عده حضار ۷۴ ورقه سفید ۴۳ ورقه آبی ۸ امتناع ۲۳ (کسانیکه تصویب کرده اند) مرتضی قلیخان بختیاری . صدر العلماء . نجات . حاجی . فاتح الملک . هشت رودی . حاجی میرزا رضا خان . عز الملک . شیبانی . ضیاء الملک . آقا شیخ علی . مؤتمن الملک . حاجی آقا . ادیب التجار . قشقایی . معاضد السلطنه . آقا شیخ ابراهیم . آقامیرزا ابراهیم خان . وکیل الرعایا . لسان الحکماء . حاجی سید نصرالله . ذکاء الملک . آقا شیخ رضا . بهجت . معزز الملک . دکتر حیدر میرزا . حاجی شیخ علی . ابوالقاسم میرزا . دکتر امیرخان . فهیم الملک . ارباب کیخسرو . نائینی . سید ابراهیم حاج شیخ اسدالله . معین الرعایا . متین السلطنه . مشیر الدوله . معاضد الملک . حاج دکتر رضا خان . دکتر اسمعیل خان . حسینی خان . نیر السلطان . ممتاز الدوله . وحید الملک . کسانیکه تصویب نکرده اند کاشف . مدرس . طباطبائی . دهخدا . دکتر علی

خان - مستشار الدوله - افتخار الواعظین - آقامیرزا ابراهیم قمی **رئیس -** این فقره هم با اکثریت تصویب شد حالا باید رأی بگیریم در کلیه این پیشنهاد .

حاجی آقا - در این موارد در زمینته باید رأی در کلی بگیریم که يك لایحه قانونی از طرف يك وزارتخانه پیشنهاد شود که از مجلس بگذرد و این يك لایحه قانونی نبوده تجدید يك کثرتی و آن چیزیکه راجع به مجلس بود همان مسئله حقوق اینها بوده که میبایستی تصویب شود و مسئله بودجه بوده لایحه قانونی به مجلس نیامده است که ترتیب قانونی در آن عمل شده و پس از اخذ رأی در مواد درباره کلیه آن رأی گرفته شده .

عز الملک - بنده این ماده نظامنامه داخلی رامی خوانم - ماده ۹۹ می نویسد (در مسائل و موادی که مشتمل بر فقرات مختلفه است اگر تجربه آن ولو از طرف يك نفر خواسته شود باید آن ماده یا مسئله تقسیم شده جزء بجزء رأی گرفته شود ولی پس از آنکه در جزء آخر رأی گرفته شد مجدداً باید در مجموع قسمتهائی که قبول شده است رأی گرفته شده)

حاجی آقا - کمان می کنم این هیچ ربطی باین مسئله نداشته باشد برای اینکه چنانچه عرض کردم این يك مسئله بودجه بود که در اجزاء آن جزء بجزء يك کسی تقاضا کرد و رأی گرفتیم والا يك کسی تقاضا کرد و رأی گرفتیم والا کمان نمی کنم در باره يك عده مستخدمین که يك وزارت خانه لازم داشته و پیشنهاد به مجلس کرده باشد و ما حق داشته باشیم که در فقره بودجه آن رأی بدیم محتاج باین باشد که بطور لایحه قانونی رأی کلی در آن بگیریم برای اینکه چیزیکه راجع به مجلس بود فقط همان فقره حقوق اینها مسئله بودجه بوده که آنرا هم رأی دادیم و تمام شد شروع بشود در بقیه بودجه گردید ماده سیم راجع به اداره مباشرت شامل دوره ذیل قرائت شد (۱) دفتر را کد - (۲) اعضاء اداره مباشرت (۳) مستخدمین کمسیون محاسبات (۱) در خصوص میرزا حسن خان عضو دفتر را کد اداره مباشرت ماهانه (۲۲) تومان برای او پیشنهاد کرده بود اظهار شده که چون میرزا حسن خان بملاحظه ماهی [۱۵] تومان که از دولت وظیفه دارد خودش داوطلب خدمت در دفتر را کد است و تومان علاوه برای ایشان مادامیکه در این خدمت هستند داده شده و درباره يك نفر عضو دیگر دفتر را کد نیز ۲۰ تومان تصویب کرده بود [۲] درباره سرایدار باشی که ۲۰ تومان پیشنهاد شده (۱۸) تومان (۳) درباره آبدار باشی که (۱۳) تومان پیشنهاد شده بود (۱۲) تومان (۴) درباره فراشباشی که (۱۸) تومان پیشنهاد شده بود (۱۵) تومان تصویب کرده بوده در خصوص تغییراتی که کمسیون محاسبات در فقرات ماده سیم داده بود مقداری مذاکرات شده عده از نمایندگان بر ضد کمسیون اظهارات نموده و آقای دکتر اسمعیل خان توضیحات لازمه در آن خصوص دادند بالاخره آقا حاج سید ابراهیم مدرس پیشنهاد نمودند ۱ تومان بر حقوق میرزا حسن خان عضو دفتر را کد افزوده شد

از نقطه نظر اینکه این پیشنهاد يك اضافه خرجی برای دولت نخواهد بود باینکه بموجب نظامنامه داخلی پیشنهاد آن در ضمن شود ممنوع باشد برای این که ۱۵ تومان وظیفه مشارالیه داخل در بودجه مجلس نیست اکثریت مجلس این پیشنهاد را تصویب نموده و نیز بعد از مقداری مذاکره بدو با اصلاحات کمیسیون محاسبات در این ماده با اوراق رأی گرفته شد از قرار ذیل نتیجه اعلام شد :

معاضد الملک - عده حضار (۷۵) ورقه سفید (۲۰) ورقه آبی (۳۸) امتناع (۱۷) تصویب کنندگان .

حاج میرزا زین العابدین قمی . محمد هاشم میرزا ادیب التجار . شیبانی . دکتر اسمعیل خان . آقا میرزا احمد . آقا سید حسین کزازی . آقا سید حسین اردبیلی . لسان الحکماء . آقا شیخ ابراهیم . آقا شیخ رضا . کاشف . دکتر حیدر میرزا . دکتر امیر خان . آقا سید جلیل . عز الملک . ممتاز الدوله . مشیر الدوله . نیر السلطان . تربیت . رد کنندگان :

آقایان حاج میرزا رضا خان . ناصر الاسلام . معین الرعایا . حاج سید نصرالله . حاج سید ابراهیم مدرس . طباطبائی . مستشار الدوله . محمد بروجرودی . شیخ علی شیرازی . معاضد السلطنه . مؤتمن الملک . افتخار الواعظین . حاج محمد کریم خان . شیخ مهدی منتصر السلطان . حاج شیخ اسدالله . بهجت . فهیم الملک . ابوالقاسم میرزا . ضیاء الملک . سلیمان میرزا . میرزا ابراهیم قمی . حاج فاتح الملک . ارباب کیخسرو . وکیل التجار . وکیل الرعایا . عبدالعسین بروجرودی . صدر العلماء . حاج شیخ رئیس . معتمد التجار . حسینعلی خان . متین السلطنه . حاج آقا . ذکاء الملک . لواء الدوله . معاضد الملک . میرزا مرتضی قلی خان .

رئیس - راپورت کمیسیون محاسبات در این ماده رد شد حالا رأی می گیریم بماده سوم بودجه بطوریکه از طرف اداره مباشرت پیشنهاد شده است هر کس تصویب میکند ورقه سفید بپردازد (اوراق رأی اخذ و احصاء شده نتیجه از قرار ذیل قرائت شد) .

معاضد الملک - عده حضار (۷۰) ورقه سفید (۴۹) ورقه آبی [۵] امتناع (۱۹) (کسانی که تصویب کردند) .

آقایان : دکتر علی خان . مؤتمن الملک . میرزا ابراهیم قمی . سلیمان میرزا . آذینه محمد خان . شیخ علی شیرازی . ادیب التجار . ضیاء الملک . معتمد التجار . حاج محمد کریم خان . وحید الملک . شیخ محمد ابراهیم زنجانی . شیبانی . حاج آقا . فهیم الملک . حسینعلی خان . منتصر السلطان . لسان الحکماء . حاج شیخ علی . ابوالقاسم میرزا . افتخار الواعظین . محمد بروجرودی . بهجت . ارباب کیخسرو . حاج میرزا رضا خان . وکیل التجار . حاج شیخ رئیس . حاج شیخ اسدالله . دهخدا . مستشار الدوله . ممتاز الدوله . حاج دکتر رضا خان . عبدالعسین . شیخ مهدی . معین الرعایا . حاج سید ابراهیم . میرزا داودخان . دکتر حیدر میرزا . وکیل الرعایا . ذکاء الملک . میرزا مرتضی قلی خان - معاضد الملک - محمد هاشم میرزا - حاج سید نصرالله - معاضد السلطنه

و تمام اشخاصیکه مشتری هستند در آنجا هستند کسی میتواند برقرابت این مال را بخرد باین ترتیب اشخاصی که بجهت تجارت میخواهند این مال را میخرند و هم اشخاصی که طلب کار هستند پول خودشان را بگیرند و بهیچوجه تصور نمیتوان کرد که در حراج اسباب ضرر محکوم علیه باشد پس وزارت عدلیه مجبور است که امر حراج را رواج نمایند که حفظ استقلال محاکم و احکام آنها بشود و بدیهی است که در محضر یک جمعی وقتی یک-الی به مزایده گذاشته شود اینها برقرابت یکدیگر زیاد خواهند کرد و تصور نمیشود که در اینصورت رعایت منفعت در معامله مابین محکوم علیه و محکوم له نشود و البته هیچوقت نباید بمحکوم ضرری در ادای او وارد شود.

حاج شیخ الرئیس - بنده يك اخطار قانونی دارم اگر اجازه میفرمائید عرض کنم بمقیده شرعیه نایب صحیحه بنده و سایر فقها این تقریر معاون وزارت عدلیه مخالف با قوانین شرع مقدس است.

حاج آقا - اجازه بفرمائید بنده که سائل هستم عرض خودم را تمام بکنم که خودم عاجز نباشم در جواب فقط چیزی که میخواهم عرض کنم (چون سؤال است و استیضاح نیست و شاید بطور استیضاح عرض کنم) این است که جواب مفصلی که آقای معاون فرمودند ظاهراً فقط يك کلمه در آن بود که راجع بسؤال بنده بود بقیه اش یکمقدار راجع بشکایت از تأخیر احکام عدلیه و شکایت مردم بود چیزی که فرمودند راجع بجواب بنده بود این بود که نمیشود بشخص طلبکار جنس داد باینجهت حراج میشود و پول آنرا بطلب کار میدهند این حراج گمان میکنم مخالف هر قانونی است که ایشان تصور کرده اند که قانون وجدان و شرع و عقل باشد و بنده همینقدر عرض میکنم که این هیئتی که هست بجهت این است که ما برای وزارت عدلیه هنوز يك قانونی ننوشته ایم و اگر چه از اینگونه مطالب لازم نیست که قانون بنویسیم برای اینکه قانون ما در اینمواد همان قانون دیانت است و قانون عدل بعلاوه هیچ عقلمانی از برای مانجوز نخواهد کرد که ما طلبکار را میخوانیم بگیریم و باو بدهیم يك ضرری ببدهکار وارد بیاوریم از این گذشته بدیهی است همه میدانند که در اینموهملکت فامیلهای محترم هستند که بدهکار هستند ولی بواسطه اینکه در اینموهملکت پول نیست از اینجهت نمیتوانند طلب طلبکار را پول بدهند معلوم میشود حالا وزیر عدلیه میخواهند احقاق حق کنند بقیه عادلانه جنس مدیون را قیمت کنند و بطلبکار بدهند درست است که طلبکار باید بطلبش برسد و نباید الزام بکنند بیک نفر محکوم که تودر مقابل دوپست تومان طلبیکه باید بدهی یا بصدق تومان اموال خود را بفروش بطلبکار بدهد بنده از اینجواب هیچ ملتفت نشدم و مخصوصاً از معاون عدلیه خواهم میکنم در اینمسئله خیلی باید دقت بکنند که سبب تنفر عمومی خواهد بود و هر وجدانی مخالف این است که بواسطه دوپست تومان طلب محکوم له یا بصدق تومان ضرر بمحکوم وارد شود و علاوه در محاکم هم که عرض کردم راجع بحکم غیابی بنده که نباید داد در قانون شرع هم حکم غیابی مجوز است عرض بنده راجع بود ببعضی احکامیکه از محاکم میشد در صورتیکه بهیچوجه مجوز شرعی و قانونی در آنها نیست و هیچ نمیتواند تشخیص مدعی و منکر را بدهند سؤال که در اینموارد چه قسم بر آنها ثابت میشود.

معاون وزارت عدلیه - همان اشخاصیکه تشخیص حکم غیابی را میدهند اگر در موضوع حکم غیابی نتوانند تشخیص بدهند پس از این ایراد را در حکم حضوری هم میتوانند بکنند علاوه بر این اشخاصیکه در محاکم هستند اشخاصی هستند که از همین مملکت هستند اگر میتوانند حکم حضوری بدهند حکم غیابی هم میتوانند بدهند والا اگر نتوانند حکم غیابی بدهند حکم حضوری هم نمیتوانند اما در باب حراج همانطور که عرض کردم برای احقاق حق محکوم له است و هیچ وقت برای دوپست تومان طلب یا بصدق تومان مال حراج نمیشود فقط تا آن مأخذی که لازم است حراج میشود و بعد موقوف میشود و مقصود وزارت عدلیه از اینکار چنانچه عرض کردم رسیدن بحق بمن له الحق است.

رئیس - حال بیست دقیقه تنفس است و بعد از آن جلسه خصوصی تشکیل میشود دستور جلسه آتی به شور در بقیه قانون ثبت اسناد - قانون تشکیلات - مقارن مغرب جلسه علنی ختم شد.

جلسه ۱۶۴
صورت مذاکرات روز سه شنبه
۲۱ شوال المکرم ۱۳۲۸

مجلس در ساعت ونیم قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای متین السلطنه نایب رئیس تشکیل شد.

صورت مذاکرات روز یکشنبه ۱۹ را آقای معاضد الملک قرائت کردند.

(قائمین جلسه روز یکشنبه [آقایان - قوام الاسلام - نویری - حاجی میرزا آقا - آقا سید محمد رضا - صدیق حضرت - حاج وکیل الرها یا سیه دار اعظم - سردار اسعد - آقا سید علی آقا بدون اجازه (آقایان) دهخدا - آقا شیخ مهدی - دکتر امیرخان با اجازه غائب بودند (آقایان) آقا شیخ محمد حسین یزدی - مشیرالدوله بوقت مقرر حاضر نشدند (آقایان) حاج مصدق الممالک - صنیر الدوله مریض بودند.

نایب رئیس - آقای عز الملک ملاحظاتی در صورت مجلس داشتید بفرمائید.

عز الملک - بعد از آنی که لایحه تجریه مستخدمین گمرک را در باره آن رأی گرفتند و تصویب شد بنده عرض کردم در کلیه آنها باید رأی داده شود و يك ماده از نظامنامه داخلی را قرائت کردم و مقداری هم در این خصوص مذاکرات شد در صورت مجلس ذکر آن نشده است و بعقیده بنده تا آن رأی آخری داده نشود از مجلس نگذشته است.

نایب رئیس - در این باب آن روز هم گفته شد که در واقع این مسئله يك اجازه ای است که از طرف مجلس داده می شود بهیئت وزراء که یکماده را تجدید کتترایشان را بنمایند و بهمین جهت می توان بهمان اخذ رأی در ماده اکتفا کرد.

دکتر اسمعیل خان - در باب لباس مستخدمین بنده اینجا یک توضیحی دارم که مطابق بود با پیشنهاد اداره مباشرت و آن این بود که این ۸۴۰ تومان فقط اعتباری است که با اداره مباشرت داده میشود کمیسیون هم این طور تصویب کرد و اینکه اینجا

نوشته شده است دستی ده تومان نه اینکه واقعا دستی ده تومان باشد زیرا که با اداره مباشرت مذاکرات زیاد شد و گفتند که از دستی ده تومان خیلی کمتر ممکن است تهیه شود و فقط این مبلغ را اعتبار با اداره دادیم.

ارباب کیخسرو - هر روزی هم که در این خصوص مذاکره شد بنده عرض کردم که این يك اعتباری است و حالا هم عرض می کنم که بجز حقوق اجزاء تمام چیزهای دیگر اعتباری است.

آقا میرزا احمد - بنده يك سئوالی از وزیر جنک در باب قشونی که با زاندران فرستاده بودند کرده بودم نمیدانم هیئت رئیسه آن سئوال را فرستاده اند یا آنکه فرستاده نشده است.

نایب رئیس - از طرف هیئت رئیسه که وزارت جنک فرستاده شده است.

سلیمان میرزا - نظر بنده بصورت مجلس بود و آن اینست که اگر بنا باشد جزئیات بودجه را باین ترتیب که نوشته اند می نویسند گمان میکنم که باید نصف وقت خودمان را صرف استماع راپورت بودجه کل کنیم همانطور که ما بودجه کل را ماده ماده رأی بدهیم و در صورت مجلس هم من حیث - المجموع بنویسند که بفلان ماده رأی گرفته شد تصویب شدند اینک می نویسند ماده دوم برای فلان مدیر فلان قدر تصویب شد میرزا حسن خان آنقدر برای دارباشی فلان قدر اینها جزئیات در وقت مجلس فایده دیگر ندارد.

راپورت کمیسیون بودجه قرائت شد که لایحه از وزارت جلیله معارف و اوقاف مشور تاضای در هزار تومان اعتبار برای مصارف لازمه اداره اوقاف که قبل از گذشتن بودجه از مجلس کرده بود رسیده با حضور معاون وزارت علوم و اوقاف مطرح مذاکره شد پس از مذاکرات بسیار کمیسیون با اکثریت تصویب نمود که این مبلغ را اگر اکثریت مجلس تصدیق نماید وزارت خانه مذکور داد شده و پس از گذشتن بودجه آن وزارت خانه محسوب دارند.

نایب رئیس - عجلتاً در اینخصوص مذاکره نمیشود تا اینکه طبع و توضیح شود راپورت کمیسیون عرایض و مرخصی قرائت شد که کمیسیون در اوقات مقرر منعقد شد و بر عرایض رسیدگی نمود (۱) ارباب حقوق که از بابت کسر مغرری و بیکاری خود عرایض متعدده بمجلس تقدیم کرده اند و جوابهای شافی و کافی بجای آنها فرستاده شده است بتازگی تجدید شکایت نمود و مسئله بیکاری خودشان تشکی می نماید چون استخدام اشخاصی که جزو دستور العمل مقرر دارند صرفه و صلاح دولت است مع هذا کمیسیون عرایض تقاضا مینماید هر چه زودتر وزرای عظام هیئتی ترتیب بدهند و زودتر درجه لیاقت اشخاص صاحب مواجب معین شود که هر يك بر خدمتی شایسته باشد منصوب داشته هم آنها را آسوده دارند هم صرفه دولت منظور شده باشد.

(۲) سردار محیی عرایض متعدده متعهد المال